

A másik ok kevésbé kézenfekvő: ha minden társadalmi csoport megfelelő érdekvédelmi szervein keresztül el tudja érni azt, hogy életszínvonala ne csökkenjen, ez befolyásolja a döntéshozókat a legacionálisabb gazdasági cselekvésbe. Ha nincsenek ilyen hatékony érdekvédelmi csatornák, a terhek könnyen átháríthatók az ily módon védtelen társadalomra.

1. A 9,1 %-os átlagos árnövekedést vil. a társadalom minden rétegének fogyasztása alapján számítják. Benna foglaltatik a tartós fogyasztási cikkek stb. csekélyebb árnövekedése is, s ezek valamelyest ellensúlyozzák az élelmiszerek és a ruházat nagyobb árnövekedési ütemét. A diákok fogyasztási szerkezetében azonban ezek az átlagosnál kisebb hányadot foglalnak el, következésképp a fenti átlagadatnál nagyobb mértékben érinti őket az infláció.
2. A tavalyi évhez képest ugyan történt két csekély módosítás: a helybeli okok egy főre jutó jövedelmét 2800 Ft helyett 2900 Ft-ra egészítik ki, ill. a hallgatók részesedésének arányát 85 %-ról 88 %-ra emelték - azonban, hogy ezek csupán töredékét jelentették az ellentétes irányú változásoknak, azt a 19 %-os reálérték csökkenés mutatja a legjobban.

Tonka Béla

DOKUMENTUM

/ Karunk állami vezetése ez év nyarán négy fiam el oktatót kért fel, hogy Pécssett ismerkedjen meg a Janus Pannonius Tudományegyetemen folyó újszerű felvételi rendszerrel. Tapasztalataikról az alábbi beszámolót készítették a dékánnak. - A szerk. /

Alulírottak 1984. június 26. és 29. között látogatást tettünk a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetemen Bölcsészkarán, tapasztalataink sere, az ott b. vezetett újszerű egyetemi szóbeli felvételi rendszer tanulmányozása céljából. Tapasztalatainkat az alábbiakban foglaljuk össze, hozzátéve, hogy javaslatunk nem kizárólag a Pécssett látottakra épülnek. Ezt az alkalmat ragadjuk meg, hogy a már korábban "Jámor szándék" címen összefoglalt reformjavaslatunk néhány pontját fellelevenítsük, a Pécssett bevezetett változtatásokat összehasonlítási alapként használva. Javaslatunk két témát érintenek: A felvételi és az egyetemi bölcsészkarai tanulmányok bizonyos korszerűsítését.

I. A FELVÉTELI

/1./ Az idei pécsi felvételin a szóbeli vizsgáztatást végző bizottságokat kettéosztották. Ez gyakorlatilag azt jelentette, hogy külön tereben, egyenással párhuzamosan folyt a felvételiztetés a szakpár egyik ill. másik részénél; a jelöltek előbb az egyik, majd a másik bizottság előtt adtak számat tudásukról. Magyar szak esetében külön bizottságot alkottak a nyelvészek és az irodalomtudósok is, így magyar szakkal párosuló másik szak esetében három bizottság működött. Ezt a módszert annyira sikeresnek találtuk, hogy javasolnánk azonnali átvételét, hiszen semmilyen adminisztratív konzekvenciái nincsenek, élőnyei viszont a következők:

A felvételi menete meggyorsul. Nincsenek üresjáratok, hiszen a bizottság felének nem kell tétlenül ülnie, míg a másik fele kérdező. Egy-egy felvételizőre tehát jóval több idő jut, mint korábban, mivel a kettéosztott bizottságokat kevésbé szorítja az idő, s ezzel lehetőség nyílik a jelölt

szakmai felkészültségünk alaposabb fölénérésére; ez végsősoron kedvező az igazán rátermetteknek. Emellett jól járnak a jelöltek azért is, mert nem kell egyszerre két témakörre koncentrálniuk, és felkészülési időt is kapnak. A napi vizsgáztatás befejeztével a két bizottság összeül és természetesen alaposan tájékoztatja egymást a jelöltek szerpléséről. De még ilyenkor is hozzávetőleges pontszámokat adnak, a végső sorrendet csak az utolsó vizsganap elteltével állapítják meg. /Tapasztalataink szerint a bizottságok véleménye hasonló volt egy-egy jelöltről./

/2./ A jobb szervezés következtében felszabaduló délutáni idő csoportdinamikai gyakorlatok rendezésére is szánják, melyeket Csepeli György pszichológus tervezett. E gyakorlatok nyelve magyar, a célja kipróbálni azt, hogy a felvételizőök csoportban fesztelten körülmények között mennyire képesek bizonyos problémákat felismerni, azokról véleményt kialakítani, véleményüket megvédeni, vagy épp a jelölő időben megfontoltan megváltoztatni. Megfigyelhető egyúttal az is, hogy a jelöltek mennyire képesek kifejezni magukat mennyire udvariasak, kooperatívak társaikkal, stb. A csoportdinamikai gyakorlatoknak igazi tétje nincs, jegyrontónak nem használják őket, de javítani lehet vele; pl. az általunk látott foglalkozások mindegyikén akadt egy-egy felvételiző, akinek délelőtti halványabb teljesítménye ellenére sikerült bizonyítania, hogy az egyetemen a helye.

Ezek a csoportdinamikai képességvizsgálatok ugyancsak különösebb nehézségek nélkül bevezethetők lennének karunkon is, hiszen a szakemberek által elkészített gyakorlatsort egy jó vitavezető és egy élesszemű pontozótanár levezetheti. /Természetesen célszerű, hogy szemlélőként az egész vizsgabizottság részt vegyen/

Javaslatunk az, hogy kísérleti jelleggel a JATE-n is próbálkozzunk meg a gyakorlatokkal. Legalábbis néhány szakpár esetében.

/3./ A távolabbi jövőbe tekintve hasznosnak tartanánk az írásbéli felvételi uniformizáltságának csökkentését is. Nem tartjuk elképzelhetetlennek, hogy az egyes egyetemenek maguk állíthassák össze felvételi tesztjeiket, vagy akár hogy egyetemenként külön-külön publikálják felvételi követelményeiket a középiskolások számára megjelenő tájékoztatóban. Természetesen ennek eldöntése nem egyetemünk hatáskörébe tartozik, de a kérdés továbbítható lehetne a Minisztérium felé.

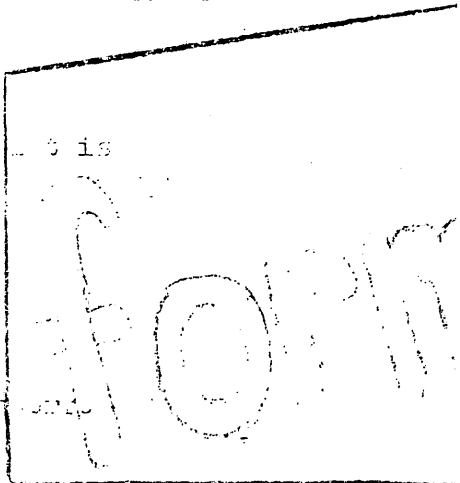
II. AZ EGYETEMI TANULMÁNYOK RACIONALIZÁLÁSA

/1./ A "Jánbor szándék" terveivel összecsengve a pécsi egyetemen bevezették a kötelező olvasmányok mennyiségének szakpáronként egyeztetett maximálását. Egyezményesen elfogadott kvóta alapján a szakpárok összes tantárgyát figyelembe véve kell dönteni és egyezkedni az oktatásnak az egy-egy félévre kiadandó kötelező olvasmányok mennyiségéről.

E rendszer bevezetését a mi bölcsészkarunkon is igen hasznosnak találnánk. Nemcsak azért, mert hozzájárulna a hallgatók összefüggő határon belüli megterheléséhez, hanem, mert az oktatókat is rendszeresebb munkára szoktatná.

Mindez első lépés volna a "Jánbor szándék"-ban megjelölt cél: a pontosan körülhatárolható követelményszerűség felé, mely a továbbiakban lehetővé tenné a vizsgáztatás jelenlegi zavaros rendszerének reformját is.

Természetesen az olvasmánylisták egyeztetése nagy munka volna, ezért az összes évfolyamon egyszerre bevezetni nem lehetne. Javasljuk, hogy megvalósítására évfolyamonként, elsőből

növekvően kerüljön sor, párhuzamosan az 1984. őszén induló magyar és történelem tantárgyi reform menzélékével.

/2./ Jelentős lépést tett a pécsi egyetem a hallgatók ésszerű óraterhelése terén. A heti óraszámot 25-ben maximálták, így mindenkinek lehetősége nyílik fakultatív tárgyak, nyelvtanfolyamok, speciális kollégiumok felvételére. A heti óracsökkentés ugyanakkor nem jár jelentős óraveszteséggel, mert a tanév a vizsgaidőszak lerövidítésével 24 hétről 30 hétre növelték. A jövőben kívánatos volna, hasonló lehetőségek számbavétele és megvalósítása a szegedi bölcsészkaron is.

/3./ A bölcsészkar képzés egyik neurálgikus pontja a magyar szak, mely az irodalmi és a nyelvészeti képzéssel gyakorlatilag két szaknyi terhelést ró a hallgatóra, ugyanakkor a mesterségesen leszorított óraszám nem ad lehetőséget igazán színvonalas képzésre. Pécsen hozzányúltak a tabuhoz, külön szaknak minősítették a magyar irodalmi és a magyar nyelvi képzést. Nem a pécsi módszer lenásolását, de a kérdés hasonló megoldását mi is feltétlenül szükségesnek tartanánk, lehetőleg minél előbb. Elképzelésünk szerint a kettéválasztott magyar szak mindkét felét föl lehetne venni a hagyományos bölcsész szakok bármelyikével /pl. magyar nyelvészet-ország, magyar irodalom-történelem,/: a magyar irodalom-magyar nyelv szak - ellentétben a pécsi kísérlettel - csak egy lenna a lehetőségek közül, s nem is feltétlenül a legkívánatosabb. Természetesen mindkét magyar szak tartalmazna egy alapkurzust a másiktól, melyre két éves posztgraduális képzéssel felépíthető volna a teljes értékű magyar szakos diploma tudásanyaga/ a jelenleginél sokkal nagyobb hatékonysággal/. De a kikerülő tanárok posztgraduális tanfolyam nélkül is szakosodhatnának a magyar irodalmon, vagy a magyar nyelvtan középiskolai tanítására. Tekintve, hogy a két tárgyból külön jegyet kapnak a középiskolások, sok helyen már ugyanis ez a tanítási praxis.

/4./ Nyilvánvaló, hogy a szaktárgyi reform haszontalan az általánosan kötelező tárgyak módosítása nélkül. A pécsiek ezen a téren is számos merész újítást vezettek be. Az általános óracsökkentés keretében redukálták az ideológiai tárgyak óraszámát is. Egyes tárgyakat, mint a munkásmozgalom történetét, a szaktanszékeken tanítanak, nyelv szakokon idegen nyelven, összekapcsolva az országismerettel.

A tanítási gyakorlatot megosztották, harmad- és ötödévben egy-egy kvadránsban. Ilyenkor a tanulók mindkét tárgyukat tanítják, s lehetőleg olyan tanárnál gyakorolnak, aki mindkét szakjukat tanítja. Lehetne még további példákat sorolni, de úgy gondoljuk, hogy a pécsi kísérletben legjelentősebb az, hogy példát mutat: nincs szükség az egyetem teljes uniformizálására, s egyéni kezdeményezéssel az oktatás hatékonyságát elősegítő, fontos reformok véghezvihetők. A pécsiek párt- és állami vezetést javaslatot tett további konzultációkra és tapasztalatcserére, szívesen eljőnnének Szegedre /demonstrációs anyagokkal, videoszalagokkal/ és beszámolnának kísérleteik részleteiről. Véleményünk szerint ez a konzultáció feltétlenül hasznos és ösztönző volna s ezzel párhuzamosan meg kellene teremteni karunkon is bizonyos reformkísérletek hivatalos kereteit. Kíváncsi lennénk, hogy az egyetemi kari fórumok /Kari Tanács, Oktatási Bizottság/ is foglalkozzanak az oktatás korszerűsítésének kérdéseivel, ill. ennek konkrét feltételeit próbálják megteremteni. A "Jámor szándék" vitája során is felmerült sok hasznos javaslat, mégis, mind a mai napig "invézményesen" egyet sem valósítottak meg. Hasznos lenne ezért, hogy a termékeny vitákat bizonyos konkrét lépések is kövessék. Természetesen a kar objektív lehetőségeinek határain belül.

/Dr. Szóke Katalin/
/Dr. Szőnyi György/
Szeged, 1984. július 5.

/Dr. Maloczki Márta/
/Dr. Szajbély Mihály/